Контрольный экземпляр

ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ЦХЬОАЛАГІА МАЙ!

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деНз ★ ЕРА, 1 МАЙ, 1986 ШУ. ★ № 52 (7243). ★ Мах 3 кеп.

СИЙЛАХЬ-ДОККХА ПРОЛЕТАРСКИ ЦІЕЙ

Уьк шера бІаь шу дуз балхе ди барХІ сахьт кургдолаш оттаделга дІадехаш Чикаго боалхоша забастовкаш йича денз. Полице толлаш йиІтта йохкийр из машаре демонстраци. Цхьоалагіча Интернационала парижски конгресс, чикагски болхлошцера шиІ цхьоагІо дІа а эьохкаш, 1889 шера июль бетта резолюци тІаийлар 1890 шера 1 Май массанхьа деззаре хьалхьара. Цу шера Малхбузен Европа а Америка а бІаьш болхлой арабаьлар демонстрацеш, забастовкаш йир.

Уьк шера бІоаззаргІа деззу дуьнен тІарча къхьегамхошв шоай сийлахь-доккха пролетарски цІей — Цхьоалагіа май. Машера, дЕмократена, социализмана тІехьарча революционни низ цхьоагІо чІоагІаІваш Лаьттан тІЕ бІоаззаргІа денз еданий дегаш ураоттадеш дола «Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхетаІ» яха деззаш.

Уьк шера шиІ белгалонаш йолаш да из советски наха. ШІа бутт а баьнна6аш вай мехка историн кьаьсста моттиг дІаболарг6ола КПСС XXVII съезда хьинна. Парта а хьинна а ала доагІаш аьннад цох стратегически решеней съезд. Цига къаьста хьа а хьэнхар, дІаэо кийч а бир парте генеральни лостам — мохк социально-экономически дегІаэхьлга сиздера а Лаьттан тІа машар хиннІитара а нна. КПСС Программа редакци чІоагІЕнир, исторически перспективаеш дика лачча советски общество дегІаэхара ниКъ теоретически бакъбаь хьэхьэнар. ШиЙталагІча пятилетке а 2000 шерга кхачалца а мохк экономически социальни дегІаболабера Керттера лостаман балгаддир. Де дезар ІалаЬмате дукха да. Масала, хьатІадоагІча пхиЙта шера Советски ІаьдалаЬ кхоаттье ntт шера дьэр миссен хІана дац аьнна хІама де дезаш Ба вай мохк. Іхлма-техническа прогресса наукьаьга производствешна потенцаш шоша ансамЬлкиа, къаЬгІама оссарле 2,3 — 2,5-заа лакъэе езэ, цун лерда тІа халкъа эьалтаро керда6ера боарам тІа а йоккхаш.

Уш доккхий дехкарашт кхоачашдера хилнзза дергдоадар фуд аьнна, из да вай общества дергІнача доаккой йоккхачІа динамизм хулга, социалистически строй потенциалаш, наьха хьинарах ма могга дуьхгаІа пайда эцлгта Іалашдар.

Город Тольятте къаьхьегалхошца вІашагІкхиЙтача хана къамьэл деш КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъоста М. С. Горбачева аьлар: «Массанз — болллочунн ахархочунн, инженерза, Іхлмаэкхочун, доал дара сфера болхнай, партийнн, советски, боазама органий, цхьаьнга хьэьара ца воаккхаш, массане творчески къаьхьегам, йоккхЬ организованность а дисциплина а, халкъе боахама моллагІча участке бизза низ тІабахийте беш боле болг — из да парте планаш, съезде решенеш кхоачашъяра карттера эьалл».

Байрахаща, трансларантащ, хозе кийчбенна сийрде цІей дездо тахан арабаьлнаб советски мех. Дальнега, партега цар рапорташ тел КПСС XXVII съезда исторически решенеш, шиЙталагІча пятилетка эьалхара шера заданеш кхоачашъяча шозо дальхача толамех.

— Советски Союза къаьхьегалхой! Халкъе боазам дегІаболабеча хьалда денкий дика хуьлаелн дергда вай! Дицкагіча тайпара вІашагІтесЬьакхам эффективность йолаш экономика сихха дегІаболаваеллга Іалашдергда вай! — тІаэьэ КПСС Центральни Комитето. Цунна хоп а луш, керда котаЛонаш яьхе Цхьоалагіча майна наькъабьяхаб Нохч-ГІалгІайчен къаьхьегамхой. Цар къаьстта терхам тІауЙйт Іхлма-техническа прогресс снэьара, производственна культура пакъэ-ара, хІаттa цун лерда тІа экономике эффективность айъяра, арахецца продукци дикагІа хилийтара, цунга дІадодар кІезиларг6а, массе хІаман кхомбара. Парте XXVII съездо халкъашца оттадеш уж поарХІаьне деккарш кхоачашдера дика толамаш дальхад республикерча дукхаха производственни коллективаша. Масала, уьк шера хьалхарча бнъ бетта план хенал хьалха кхочашъяра рапорт деннад «Грозиефть» объединене коллективо. Заданеш соагІа 18 эзар тонн «Іаьрка дошуьа» дакъа ихад Нохч-ГІалгІайчен межкдаьтахошца, планан соагІа 2,5 эзар метр бурув техад.

ШиЙталагІа пятилетка толаме дІайолалай Старопромысловски орденза Октябрь Революцин къаьбьяхьад республика юртбоахама къаьхьегамхой а. Масала, соавзе уьк хана яьккхачул духхагІа шоуй йоаьхь Шалински, Гудермески, Грозненски, кхъча а районий хьайбаш пеладерзаца. ДІанзава шерашкарчул дикагІа лел кхашкера балхаш. Кіа, хьэнхаш, кхыйола культурашца интенсивни технологи кевара дукхагІа теркам тІабахийтаб коалхозий, совхозий, РАПО-я специалисташа. Шерга юкъейолаялй дІахьара а дезала а подряд. Лаьтта пеладерга культура лакъэера духхагІа йоакхо ю. Цу дерригне йиш хулийтаргьа уьк шера дІа мел йийне хІаман хьэькъбе.

Цхьаьбакъда, парте XXVII съездо оттадеча денкараша дІадех кэы а дикагІа болх белга, массанхьа организованности порядкон а, культа, производственни а, исполнительски а дисциплина чІоагІЬелга, хІаран бехткохьан айбелга. Моттийте гІулакхаш пеладелга, очкохтарательство цІенъяь дІайоакхкхилга, доаца бахьанаш а ца лехаш тІаиелЬа болх белга.

Съезда эьча ЦК Политически доклада тІа белгаи мв дэнхара: «ДІаьхьалхьежа а хІаьр сихдара тайпа шиЙ экономически дьэхЬе эгалонаш йича чакхболалш бац. Цо лерхІ хьэнера социальни политика чакхйоахкхилга, социалистически нийсхой принцип перпаГІа чІоагІЬелга. ДІаьхьалхьежа эхар сихдера стратеге чуроа общественни отношеняш эгайбоазам тоеяр, политически а идеологически а институтий формаши методаш кердеэхар, социалистически демократи чІоагІэгар, инерци, цхьан метте латтар, консерватизм — общественни прогресс юха мел тептаар дер цІенхьалгІта дІадехкеар».

Из лоарХІаме декхар кхоочашдера шоай низаш тІадерзаде деза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, кулгалгІоша а специалисташа а. ХІана эьича, цох тийша да наьха хьолаьлаь, вай тарочех ма могга дуьхгаІа пайда эцлгта.

Тахан, дунен тІарча къаьхьегамхой барт-цьоатІан дийнахь, дерригге адамаш Советий Мехкагаьъе гьэжаш де. Царна хоз сийлахь-доккхача Ленина васкеташ кхоачаш а деш, агрессен низ барен империалистически политикена дуьхьала, халкъашца юкъера машарг кхерамазам чІоагІЬера. Лаьттан тІа герзи тІемаш це хиларйера вай мохк тІехьа болга.

...Готтара хоза а тахан Нохч-ГІалгІайчен городашн юрташн. Массанхьа гу гІоьзьашна нах, цІе Байракхаш, лозунгаш. Поэта ма валара, цІера алаш санна лопа цІе Байракхаш шерашаш, кьайна форд мо, адам доагІа халкъан машарг кхайнабеш.

Дахьана хилда 1 Май — дунен халкъашта юкъерча солидарносте Да!

А. АРСАХАНОВА вланат.

Нов. М. У. УМАРОВНА «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ІЧЛМА ЗАСЛУЖЕННИЙ ДЕЯТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛЕН ЦІЙ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Іхлма-педагогически болх беча дика гІулакхаш нарагІдаларахи республика общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГІалгІай АССР Іхлма деятель» яха сийлен цІи лойлар Умарова Мухьмади Умаровича — Л. Н. Толстой цІерагІча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета ботаника кафедра заведующена.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1986 шера 25 апрель.

А. Х. ТАНКИЕВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Дуккхача шерашка Іхлма-тохкама беркате болх баракн общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота дойла **Танкиев** Хьэкіалий Абубарс — историк, социолог, филолог института воккхагІволча Іхлман болхлочоа.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1986 шера 25 апрель.

Г. А. АИРАПЕТОВНА, Ю. И. ЛИПЕРТА «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ІЧЛМАН ТЕХНИКАН ЗАСЛУЖЕННИЙ ДЕЯТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛЕН ЦІЙ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Іхлма-педагогически болх беча дика гІулакхаш нарагІдаларахи республика общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГІалгІай АССР Іхлман техникан заслуженни деятель» яха сийлен цІи лойла Аирапетов Георгий Андроникович — академика М. Д. Миллионщикова цІерагІча Грозненски механикадьта института гІишлошъяра кафедра заведующена, Липерт Юрий Иосифович — Грозненски механикадьта Іхлма-тохкама института лабораторе заведующена.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1986 шера 25 апрель.

В. И. Ешткина, А. С. Лашинскаена «Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни технолог» яха сийлен цІи яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Кердача технологически процессаша разработка ярацун уж производствена юкъе-яхийтарахи, дуккхача шерашка беркате къаьхьегарахи общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни технолог» яха сийлен цІи лойла:

Ешткин Виталий Иванович — Грозненски «Красный молот» завода керттерча сварщика;

Лашинская Аида Соломоновна — Грозненски «Красный молот» завода керттерча металлурга.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1986 шера 22 апрель.

Л. И. Башмакована «Нохч-ГІалгІай АССР торговле заслуженни болхло» яха сийлен цІий яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Торговле доккхий гулакхаш нарагІдаларах, дуккхача шерашка беркате къаьхьегарахи республика общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарахи «Нохч - ГІалгІай АССР торговле заслуженни болхло» яха сийлен цІи лойла **Башмакова** Любовь Ивановна — «Росторгодежда» оптови торговле Нохч-ГІалгІай республикански предприяте директора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1986 шера 22 апрель.

ОСМИЕВ Хьамзат.

Адамашта никъ хьехаш

Наьха дегаш заггіе делош,
Шорґта ираз, зизаш дехьаш
Дене кхьчар Цхьоалагіа
май,
Лаьттан бусь тІа мел бахача
Къаьхьегамхой барт-йиш
чІоагІЬо
Дунен халкъий сийрда цІей.

Цlера алаш гІетташ санна,
Шерш майденашка,
улицашка
ЦІеча дьэрей байракаш:
Дегашкаъа бІаьсти йолаш
Ма гу тахан пятилетказ
Сов муз баьккха, турпалаш.

Адамашта никъ хьехаш мо,
Гьэнна хьекха кулг а долаш,
Латташ наха Ильич гу.
Из хоавелча, наьха талгІе,

Низ сообаьле, дог гІоздаьле
Цхьан секунда соцалу.
Кхетта доагІа Ба6ел адам,
Цера хьэжаш латта Ленин

Кіэьнка шьарг! гойтар дух
Кьонча дас наькъа нйеш,
Цу сигала кхоачаве мо,
Ший вой-бурдолг уралкхуьэь.

Халкъашн ду, ашарш хоз.
Ма тамашне хозе ди да
Таханара Цхьоалагіа май!
Тхоий кхоанеша бІубеннача
Тхона къьсста хозе да ъьо,
Дунен халкъий доккха цІей!

ХЬАЖКІИЙ ФИЙГАШ — ХЬАЬНАЧА ЛЬТТА

Кхай тІара репортаж

ДІайийна хІаман хьалкхеена интенсивни технологи юкъейолаялера бонкка терзан тІабахийтаб уьк тІехьарча шерашка Назрановски района совхозаша. Цар специалисташа а Іоаььл нЕзина - дукха опыт. Оттара хьэлна кердача хьисапе укхаза хьажкІаш кхее болабенарех ба «40 лет Октября» яхача совхоза цІи хоза механизаторш КПСС XXVII съезда делегат, парте обкома бюро чІен Кодзоев Бахьаудин, Гелисханов Юсеп. Цу технологе калийтар цІер дІадалача шера хІара гектара тІара бІаьнна6 совгІа цхьаьнгара хьажкІаш яха, Фуна яраш дика хьунъэьайбир «Эпаженский» совхозе Гайтов Тахрахна, кхьбараша. Цар тешабир уьказара ахархой из технологи йоккха тІехьаье йолаш хилархх. Цдухха хІара звеньевой ма хулла сихгІа из балха юкъейолаьае а цун кхайлнех пайда эца а гІеотг.

Балха безам тІабаха, шоаш тахан хьадер а кхоана цох дарггола бернат а кизга чу хьежаш санна гуш къэхеташ 6а нах. Из изьатта хоаделар тхона «Назрановский» совхоза кхашка ледаш.

Ялата лаьрхІа тІехьхара изза6 лаьтта дІалоаш уьказа хІанз. Ежи хьекъача санна шаьрдаь дада хьажкІаш дІайийна кхаш, 2600 гектар — изза6 лаьтта дІалоаш уьказа уьк шера ялата лаьрхІа дІаюв ча хьажкІаша. Болх дукха бисабап. 1 Май деззеча дийнахъа цхьа сеидка йиса йиш ец кхашка. Ишта я уьказа оттаяь график.

Совхоза къаьхьегамхоша социалистически деккар тІаЙйнад хІара гектара тІара 50 центнер хьажкІаш яха. Из6ал хьувкъам 6алла уьказа кхе а баббаь, юкъ-юкъера механизатораш ихебаь, ца лаьрхІача.

11—12 дийнахъа уьказа дІайийнай доакъара лаьрхІараш а йолаш эзар гектар гаргга тьажкІаш.

Тхо цига хиннача дийнахъа бийсан дога делхарах делкъа ха хилзалца 6одх дІабобабе йиш йоацни меттиг нийсьелар. Банъда, хІа а6нна лаьтта ловсар доддаше а кхоа а кхашка араильар хьажкІаш дІаюйи йолаш 14 агрегат.

Наьсар - Керттерча отделене № 5 йолча бригаде да тхо. Гаьннара трактора кашна чура кулг лестадч Ободоев Хьамзата, «Мужыа вац со», — яхилга да цун из. Хіаьта а кхай йистте селлаш чу хьажкІаш чуйоттача 3—4 минута из сецача къамьэл хилар тха цунца. 350 гектар хулача кхай тІа юхъера го боаккхаш вер Хьамзат. Поюкха практика йолча механизаторий ветеранех ва из. Цу отделене а хьажкІаш бригача совхозе а хьажкІаш кхера хьалхе дІа да хецаш, хьавоагІа дукха ха а я.

— ХІара гектара тІара кховатІъяеп итт центнер якка уйла йолаш ва со, — йоах цо.

— Ка яйла хьа! — ловца баьккхар оаха.

Бі6ьсти дІа мел де дезз ндаташ дІадийна йьлар из бригада иу дийнахъа. Бакъда, тхъо гектар хиллал лаьтта дисадар.

— Цу тІа дІа хІана ец оаш хьажкІаш? — хетт оахи отделене управляющего Джамбуриев Башпрага.

— Из, — аьлар по, — ший тайпара яха да. Пригородни районерча «Чермен» яхача колхозан тхонеи коькъеча дотташ1ен ихд да из. Цигарча механизатораша дІае еза цу тІа хьажкІаш. Уьк сахьат хьакхача бе6аш а , ба уж.

Тхо ныаьмаьл деш латташ дукха юкъ лладе пІе байракхгІтаи тІа а яглаш, масех агрегат хьакхьа6тар. Терза Іо а баьнна, шоашна хьежаш даттача фусамдаьлта марХІа а дийлха, лоацца дІа - хьа хаттараш дьэчул тІехьа6га «Кировецан» тІа а хайна, «Дотгаргіеп кхайтІа» бакъбаьр Беков Таймураз Бекоа Махарбени. Шоаш хьаена хьажкІаш дІа а йийна цІабхаэр уж.

Кхыча цхьаьнгара а бригадаиша а башха дика чакхдьаиад хьажкІаш дІаера балхаш.

Тхо хилар Аьлтий - Юртарча отделене ихоалаГІча бригадерча звеньевой, Нохч-ГІалгІай АССР Іхлмехкарчан Совета депутата Ужахов Мусай кхай тІа. 350 гектара тІа интенсивни технологеа хьажкІаш дІабийна яьнай цун звено а.

— Лаккха хьэнхьама шу дерт тхо уьк шерах, — йоах Мусаев.

, — Кодзоев Бахьаудинаца «госсаэала» дагавоал яхий-хоагІ1а ю из? — чет а.

— Из гьэна ваьннав. — Хіаьта а цун гарга гІорта-мхьожарга тхо, — йоах Мусас...

М. ЗАНГИЕВ.

ХЬОНА, ХЬАМСАРА ДАЬХЕ!

Империализмана духьала, мацар, демократ, социализм бахьан къаьхьегамхоша лоаттабеча къэсвале дунен халкъашта юкъерча солидарности Деина — Цхьоалагіча майна наькъабьяхаб тха совхоза хьайбаш деладераш. Биъ бетта заданеГІа йоагІаш хиннача 24 центнер дуккаГІа шура дІаелар Дьяхенна, хІаьта лулх — 18 центнер. Цул соагІа, белгалдаккха доагІа, уьк шера хьэлоалаГІа май хьатІаихоачаш яьккха шура, соавзе цу юкъа хинначул 30 центнер дуккаГІа йолга.

Доахан доаккде арадьахачул тІехьаГІа кхы а тІакхийтта шура. ХІанз дийнахъеи бусь 10.1 килограмм йоаккх из хІара кхоабача Іаттагара, апрель бутт болаллун 6.8 килограмм мара ца хиннача.

Дояркашта юкъе яьркача социалистически яхье хьалха я Духирова Байсари. Цул дуккха тІехьаюсаш ши Метришева Малижа а. Скотницаш та юкъе белгалдаккха воагІа Бакаев Іали. Цо доал деча доахангара эггара дуккаГІа шура йоаккх доярках.

Соахи май, июнь бетта хинначул хІара кхоабача Іаттагара біаь килограмм дуккаГІа шура яккха лаьрхІад тха хьайбаш деладераш уж шера цу юкъа. Дагалаьцар кхоачашдера ши дІанхоачар деш къаьхьегаш а ба хІана

С. МУТАЛИЕВ.
Ачхой-Мартановски района «Бамутский» совхоза директор.

— Мишта накъаеаий шун объединени Цхьоалагіча майна? — Из хаттар дир оаза «Грозиефтеоргсинтез» объединене планови отдела начальникага Михина Ольга Николаевнайга.

Цо аьлар:

— Віарча объединени хьайбаца во даш бнъ бетта тх хьонкмаш. Товарни продукци арахецара план цхьа ди ханал хьалха кхоачашйир. Заданеп соагІа кхы тІа а арахйпар 172 эзар сома маьха продукци.

Уж толамаш доахача къаьстта белгалъяьар СССР 50 шу дизара цІерагІйола Грозненски химически завод. Цо заданеп соагІа арахйцар 50 эзар сома маьха продукци.

Хіаьта мехкаьътта чакхдоахача предприятеех яьича, эгарга хьалхарчарца са цІи якка безам 6а Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкаьътта чакхдоахача завода. Цо ханал хьалха кхоачашйир хьалхарча кварталех дІабахача биъ бетген план. Йоагіачул соагІа апахйилай 100 эзараш соиий маьха мехкаьътта продукташ.

Ишта дика хьонхамаш дьэха дезду таханара цІей А. Ширипова цІерагІча мехкаьътта чакхдоахача завода барт болча коллективо а. Шу дІадоладелча денз заданеп соагІа арахйпай а, 99 тонн, кхоабача хІара Іаттагара 61 килограмм шура дуккаГІа яьккхай.

Кхьбараша коллективаш та юкъе цІей сийна яьрхача социалистически яхье хьалхара мотгиг яьккхай Аушев Іаьлас кулгадеча № 3 йолча ферма бригадо. Хьинаре кхьъег дояркаша Д. Дзаурова, М. Шундаиевас, Х. Дзаурова, А. Солсановас, Іаьсий лададева Л. Гайсановас, кхы дукхача болхлоца. Хьайбаш деладераша дакъар тІаийдад кхоачаша ХІара Іаттагаца нарарча ах шера соахарчул 150 килограмм шура дуккаГІа яккха.

1 Май хьатІанхачалехьа агротехнически эггара ли кагІча хаца бІаьстан еррига культураш дІайийна яьхай механизаторааша. Тешшаме лара елай паччахьалкхенна ялат, шекара сяенлан, коорТолаш, кхы тайна культураш дІалара планаш толаме кхоачашъяра.

М. БЕКОВ.
Наьранокски района «40 лет Октября» яхача совхоза директор.

Хь. БАТЫЛЕЖ, совхоза ваптрока секретарь.

Цхьоалагіа май чІоагІа деГаш гІоздьяна дезду Гроозненски производственни текстильно - галантерейни объединене хІамаш тегараша. Ши ди хьалха кхоачашъяй6 бнъ бетта план. Хіаьта заданеп соагІа арахйпай 12 эзар сома маьха товарни продукци.

Цул соагІа, кхы цхьаьхча а дикакетар хинкад объединене коллективаша уж денношка. Шей сийна керлача кхаь модслах барнъаш хьадеп болабеннаб хІамаш тегараш. Уж моделаш паччахьалкхен комийсе дика мах а беш моГаяьй.

Уж шера яхь тайпа керлача барзкъий моделаш арахйпай объединене. Бахача наха чІоагІа оатташа дІаэоп ницкъ а спортивни костюмаш, берашта лаьрхІа ночамаш, кхалнаьха комбинированни ночамаш.

Массаза а керда дьэ логаш, балха юкъеихкъухьап хІана дика тІанхийтта6 маша, Хіанз дийнахъеи бусь ярах кхоабача Іаттагара уж шера биъ бетта яьккха шура соахна цу юкъа хинначул 17 килограмм дуккаГІа я. Цу гІулакхо кхьъеста гІадцуг тхо.

Доахан мошача доаньэара ца кхаба доладачул тІехьаГІа дика тІанхийтта6 маша, Хіанз дийнахъеи бусь ярах кхоабача Іаттагара 7,2 килограмм шура йоаккх.

Толамаш даха совхоза колхозатина гаттара довха новкъостад ду доаркаша А. Исаевас, З. Батаевас, А. Дергизовас, Т. Костоевас, З. Мутиевас, кхычар.

М. СУЛТЫГОВ.
Малгобекски района «Кавказ» совхоза директор.

БОЛХЛОЧУН УЙЛАШ

СЕВО ДОАККХ САГА СИЙ?

Кхона предприяти а Карабулакски химреагентий завод. Хьалхара продукци цо арахIийца пхиттIа шу мара дьяннадан. Цу лоацIача хана ухгара хьалхийнай барт болх интернационални коллектив, Деррига хIума технико-экономически хьокхамашка диллача кхьа шу чакхдаьнадаш заводо планаш кхочаш ца еш.

Кердадар лохаш, из юкъе кхувашш болх бу коллективо, заданаш тIехьовнаш лоаттабу продукце дикагIа хилийтара. Из бахьан долаш цхьайтталагIга пятилетне хьалха хинначул дукхагIа арахIийцай химически реагенташ, кIезигатгIа дIаухийт материальни ресурсаш, электроэнерги.

Кхьастта дувца безам бе са дика продукци арахецара завода коллективо дечох. Со масала, аппаратчик н. Цкъарчоев хетадала тарту аппаратчика фу кара да продукце дикал лаккъе е лохъе, шийна хьалгIаккъра кнопкаш дIатIа а тейаеш, иттана ялаце дIа. Цхьабахьа, кIезиг-дукха хьина а су гIалат яьлча ерригача смена семей болх ца йеъна боврба.

Аз нс дувц моллагIа болх лоархIаме болча, продукце дикал хIаранех гийца йолга хана. Завода администраце, партийни а, профсоюзни а организацеша массаза а хьалха доах тхона из.

Са гIуланх дац аьнна цхьанна а саг юстара ца латташ, хIаранех шийтара доагIгар дар бахьан долаш заводо арахецар продукци. ТIехьажарна цIерашка ерригача продукцех 80 процент сортIа яр пачхьалкехь дикала Знак тIалатташ и.

Цераш яха безам ба са цу цIерашна хьалха лаьттача рационализаторий. Уж ба слесарш Н. Пшикин, Н. Рудькин, цеха механик В. Кордашевский, производственний цеха начальник В. Жидков ,прибористе В. Войтенко, кхьаборан. Уж оарнагIоалара бахьан долаш 1980 процента заводе сий дола тамагIа тIалатташ иттана тоян продукци арахIар.

Продукце дикал тоаьлра технологически процессаш хIоранна хьалха хувца а хувцаш, цхьайтталагIга пятилетне а болх бен хиннай коллектив. Кердадар юкъеъкхувар бахьан долаш, технологически оборудовани ца хувцаш, продукци мощность шера 20 эзар тонн йолаш, дIадахача шера арахIийца продукци 35,2 эзар тоннага дIакхьахьар. Из ьаттув бакхдора дукхI кьехьийгаз завода керттерча механика В. Горбача, керттерча инженера В. Жидкона. Кхьаьгагма овсарлеш лаккъяра, продукце дикал тоаьра дукха мах болаш я цу шинне енна рацпредложени. Из юкъейолаеча хьинаре дакъа лоацаш хиннаб слесараш А. Храмов, А. Ваников, А. Бриков, сварщикаш В. Беков, А. Чеботарев, дукха а кхьбараш.

Балха тIа бахьна аьттув бувцара хана, хьоа ца йича ларгIнц хинна халонаш, уж миштта эшаьй. Таханарча толамга атта кхьаьнаш завода коллектив. Нарабулакски химреагентий завод вай мехка а схьметтел Европе а ше морг кхы йоанаш яр. Уж-ша хьале дечачун ца йеъна опыт йолаш нах бацар. Деррига а юххьанца дIадоладе дезаш дар. ЛоацIача хана болаш мотташка специалисташ, болхлой хьалихебелга вIашIтехьдахьхар укъаза. Завод юллача хана мел дукха уйла яь але а, оазар хьакъехар яхьа а кхы технологически линей, конструкцеш эшиларг. Уж хувца а хувцаш, перестройка йора, продукце дикала управлени ерIйола комплексни системе (КСУКП) вIашIтехьбахьоанкхар.

1979 шера апрель бетта заводо приема техар КСУКП хьаьрге 14 сар чувоагIа координационни группа вIашIгIойлла, аьнна. Цунна тIадилла денхар дар продукце дикал лаккъера организационно-технически а пропаганднстски а мероприяташ оттаеш.

1980 шера денз продукци дикал тоаелга керттера гIуларх а хиле дIаотт партпрограмизаце балха тIа. Администрацо бечу балха тIахьожам лоаттабе хIара шера отчетно - коржамий партийне собране коржача комиссе пхиттIадилладар продукце дикалга хьожилга. ХIана юх ухгаза сал продукце дикала тIахьожам лоаттабу комиссе.

Предприяте стандарташ отгаьра, КСУКП толаме юкъейоаларга специалисташ кондиционер ахIитар Константиновски заводе, Львовски область, Борисовски Орджоникидзе управленеш. Службайн подразделенеший кулгалхоша дешилга вIашIтехьдьахьхар. Царна хьехаш хIиттар стандарташтен измерительни техникан паччахьалкехь тIахьожам лоаттабеча моттигерча лабораторе бохьлой.

Отта а эь, предприяте юкъейолаеш 24 стандарт. Царех дукхагIгьяран завода дукха службайца юкъе еппа я. Стандартан отгаеш, уж юкъейолаеш дукха кьахьийгар завода болхлоца, инженераш, специалисташ, Гарвал а оалаш белгалъяккха безам ба са из чоалаш болх чакхбоаккхача керте лальта ПТО вонкхагIойла инженер В. Васильеш.

Социалистически яхь вIашIтехьбоаккхача, цун итоган на хьожача хана продукце дикала денаша дукхагIа. терхьа тIаьхийт партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. Яхьа хIан йоастадеча хоадам болаш белгалдьяккхад продукце дикал товгра де дезар.

Заводе хIара бетта-бетта чакхдоах «Дикала мах бу денош». Специалистанга хов духгагIга дакъе терхам санна тIалоаттабе беза. Царех ца да коачача продукцена конденсаци елга. ТIера вала йиш йовнаш чоалхане процесс я иш. Уххаьа иеоинг-дукха хинна а отклонени хилча, лаьрхIа леладеча журнала тIа из дIаъздур, хьаьхьох «Дикала экрана тIа», терка мер эц яхьа итоган ена хана. Йоаггlача бесса технологически процесс чаьх ца йыкхача сменана «брак ярех дола сантельстве ду. Цу тайпана «сийле» езаш цхьаккха а хилад, бехке вар гIуланх тоодара цу сахьхьате сарцагIвоал. Моральни стимулеш канна, дика пайда эц материальни поощрени ярах а. Режим телха ца а еш болх бен, призовой мотгIаш яхача сменашта дIчан премеш лу.

«Дикала мах беча деноЙ» итоган заводской радио гIолла дIанхийкар. Технологически режим гIуларх тIа заводи коллектив.

Предприяте стандарташ отгаьра, КСУКП толаме юкъейоаларга специалисташ кондиционер аппарат-ташш дувцаш я болхлоша, инженерно - технически болхлоца уттаеш творчески плаваш, тIаийду социалистически деххараш. Цул совгIа йаьш а тера болча предприятина. Иллина учреждеиеша цхьана творчески болх бе договораш а уттаду.

Дикала управлени еш йолла комплексни система юкъейолайича тIоне, паччахьалкех дикала Знак йолла продукци тIехьаьн кхоога дукхагIа хиннай, кхыннера дIакхьачаьй из тIалатташ йолча продукце номенклатура.

Госстандарта соцдмо йIадехар кхочаш а дан, механдьяттa министерства органнзацеккеи предприятееши продукце дикала управлени ерIйола хIанзара комплексни система юха регистрани е езаш я .Цу гIулаьхьа завода подразделенеши службайн нуталгой семинар яьй. КСУКП эргашьяьхьа товергIойлаш керда координационни группаш вIашIгIьехкай. Кхьаьгагма предприяте спецдарташ. бригадин кьахьегам кьахьегаи вIашIтехьабоаккхача юкъейолаларгьяь уж. Цу тIулаьхь кхьаьгага овсарле я продукце дикал а айярьа.

«Халкъа боахаме Iилмантехнически прогресса маргIадьнарни сихагIа юкъедоладарах» болча ПКПСС ЦК социм тIа белгалдьяккхад промышленни продукце дикал хьекъонхан хьалха санна кхо категори а йоанаш, ши категори хургьа, аьнна. ХIанзарча аттестаци яра порядно цIенхаштта дIадекс продукци дикал товгIа йоаннаш Сахьол пайда па эдаш йиеа таронаш малагIаш я а ховш, цу дешашта цIенхашта уйла еш да-тхо.

Диилан сона КПСС XXVII съездо продукце дикал товгIарах лаьца вай парте Генеральни секретара новкъостa М. С. Горбачева аьнна деш: «Из дош йоастаделарга хIара коммуниста, хIара Советски сага, предприяте, отрасла сий, вай Дьлеи сий бе-башха ца хетий мел волчу цIенхар дар». Цу дешь лоархIам кхета а бе, дIахо йодача хана а продукце дикал товгIа хургьа тха заводи коллектив.

Л. ЕРОШОВА,
Карабулакски химреагентий завода аппаратчик, КПСС обкома член.

Iилма-технически прогресс сихьяреи производства культура лаккъяреи наькъагIа

ДЕРРИГА НИЗАШ вIАШАГIТЕХА

Iилма - технически прогрессни машинаш хьеолга чIоагIа дегIадаран дIадех металл тедача оборудовани структура оплангара хувцамаш делга. Цо йиш хулийтарьяь лаьрхIа йола йоастабалха оьсарле йола прогрессивни оборудовани дукхагIа хьае а производстве дикагIйолча технологически процессех, хIаьта ишта Iилмаш техникаи карагIадьнарех пайда эца а.

Кхьаьгага овсарле, производстве эффективность лаккъяра, арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара тIадерадаь хургьа тха заводе деррига а низаш уж патентга шерашка. Уж доккха а чоалхане а дехкараш тоаме кхочаначдара имеъ ба предприяти технически эрганизацеар. Цу дешь чIоагIа йоанхо а тахан тха конструкторааца, рационализаторааца, изобретателаца, технологаца, цIьяна дешаца лаьца, завода ерригача а коллектино.

Предприяти технически эргаиякхара дош коллективно кьастадуу тха Министерстваьа чуйоагIача массеех проекти - технологически институтаца цхьано. Ишта, 1985 шера йиъьалгIа квартале ВКТИстройдорпрача цхьана заводе юкъейолалаьй тедаши штамповки инструментаи электрофийтаца IчоагIа. уж дукхагIа яхийташ йола технологически процесс. Цкъа-дале, цо кхарIдалгIатар тедаши штамповки инструментаи иIезигагIа йоае, ишта цунах апера ШийтталагIга пятилетка хьалкарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра йIадехар. Из доаттабеча «Совозснешгазстрой» треста чуйоагIача ПМИ-4 Газпиев Мухьмада кулгалдеча участка гIишлоихоша дика кьахьегама совгIат кийчадьй Цхьоалагlча майна. Дар Грознерча Калинина шерагIа поселке хьалдеш да наха чубаха 25 квартира йола цIенош. Паччахьалкхеи планагIа уж шера йиъьалгIа квартале эксплуатаце дIадаьа дезаш да уж.

Цхьабахьа, участка гIишлоихоша дош деннад хьалхара ах шу чакхдалелаьхьа уж йистедаха. Цар шоай дош дизза кхоачашъергхIарах хьахьоьх производственни хьокхамаша. Цу цIеношкан. Из доаьх «ВПКТИстройдорнаш» яхача инститтута чакхбоаьх завода специалисташа. Хьаьха уж шера 4 квартале дIаотгаеррья редуктораша цхьатарра Iургаш а резьба а доавккхаи йола станок. Цул совгIа, программно-числовой а йолаш массеех автомат" а йола-лургьа болх бе.

Гуш ма хиллара. Iилматехнически прогресс сихьяра дакъе тахан заводе деан дукха хIама да. Из деррига тха вIашIгIехьдоал инженерно-технически персонал дика специалистех латтарах, Массаса а кердадар доаш хьабу цар шоай болх. Творческни къаьбегачарех ба конструктор А. Пугоев, технолог С. Еалоев, завода центральни лаборатори заведуюши Ж. Льянов ,инженер-технолог С. Морозова, инженер-технолог Т. Мутаиева, конструкторски бюро начальник Г. Баландев, кьабарша, Завода технически эргаиякхара бадха шоай дакъа юкъекхувь шлифовальщика О. Шадиева, слесарь - лекальщика А. Юсиева, экспериментални участка бригадира Т. Омарханнаева, кихмир. Кхыча бесса хина а йиш яь. ХIанз аьлча, проектни институтаи, завода инженерий, конструкторий, технологий, болхлой низаш вIашIгIехача мара чакхбоаккхадургьаш Iилматехнически прогресс моллагIа а предприяте.

А. ОЗДОЕВ,
«Электроинструмент» завода нердтера технолог.

Съездо оттадьр чакхдоаккхардга

КЪАХЬЕГАШ Я ПОДРЯДНИ ЗВЕНОШ

Дикача кхъьегама совгIатташца дезду тха совхоза съезда къегаяхарг 1 Май — Дунен хIинцъашта юкъерча соцдистическни яхье толамаш доахаш кхъьег формай коллективаша. Дикка тIеххоачашъяй хьалхарча квартале йогреи дуллн дIаделаре планаш, Беркате кхъьийгад апрель бетта а. 27 процент дуггхIгIа я уух шера хIара йоаннабоа Iаттагара йоаккха шура.

Мехка Кхачан программа кхоачашъяча ма могта дохкхагIа дакъа юкъедаха гIертаи кхьаьгага ба хьалха шийтталагIга пятилетка хьалхарча шера сохгоза кхиа леладелаи. Агротехнически эггара дикагIга хIама 600 гектара тIа дIайийнаеш оаха «Волжанин» кхаза сортах йола дика хьувкъа коертолаш. Уж хьалхехо Белоев Хьамберкара, Халуханов Идриса, Татриев Хьасанна а, из кугIанаеш тоодардин хьисапе хьалхарча йолча звеноша.

Соца болх баш ба Шанхоев Яхьъа, Ахшев Юсап, Толдиев Осман, Йокиева балха опыт йолаш механизатораш ба тун. Оаха социалистически дехкар тIаийдеад планагIа яха IчоагIа-рам 125 центнер йолаш хIара гектара тIара 150 центнер коартолаш яха. Иштта пачха дехкар тIаийдеад Белоев Хьамберкарен кхыча механизаторашен кулгалдаеча звеноша а.

Тхо тешаш да нзза коартолаш дезаш бохьлой. ХIана аьлча уж шера санна дика дIайийнаеш сона дага да. Къьастта бохкха терхам тIабаХийтабар ялъта кIийдера, из минерални удобреешш тайсьа тхьаьнадера, дикача фух йола коартолаш лаьттанца тIоадал йоллаш шоай ханнаьзе дIоагга.

I. УГУРЧИЕВ,
Назрановски района «Экажевский» совхозо звеньевой, Нохч-Гаттай АССР заслуженни механизатор.

Съездо оттадьр чакхдоаккхардга

ЛЕРТТIА ДОАЛДЕ IОМАЛУРГДА

КПСС XXVII съезда решеш тIа белгалдьяккхадг «Болх бан йолча мощносте дIаза пайда ийбе, бийлал, материалаш, доагор, энергни ма могта кхоа, ресурсаш. кхоьшш от тоаш ца хулийтаеш йолча технологех пайда ийбе, цхьа пайда ийца ресурсаш шозлагIга пайда эцара кхиъьалее..».

Цу шера мара лоархIам лелаш дукха уйла яьй аз, ХIара кьахьегама коллектива балха тIа боIъонча йолча программа е. Цу дешашта хьайесзнйт кхььегаме керда котолаш яхара, сихача боларца дIаъьалгIашкахь а ухаш, дегIахара йола резервааш.

Демоотрештени комбинета чуйоагIача тхо бригада керттерча дакъа хьолъош яраш я социальтбыта объекташ, наха чубаха цIенош. Хоеш ма хилара, гIишлоихоше кьастта чIоагIа йоакхо а. Кашш гIулаьх да кхоа бари хьурмат дерн. Паччахьалкехь плани тIаийца декхарашн ихоачашн тIехккоачашш деш жеп дика болх дIабоде а, хIара гIишлоихоуун де гIаткъаьш гIулаьхьа кийслу тха балха тIа. Гишлош хьалъеча тхьа етта кхоачашн кховлаеIа е дIалаге дола дакъа еха ухгI. Уж е церца дIаэъь бIарчча яраш а нуъхеше дIакхийса бIарчча гуъ наш хгт гIишлош хьалъеча.

Из шитта долаше тха домостроительни комбинаторча хIара бригадо рапорт деннад цIаьн дийнахь е шин дийнахь хьокъье материали чоагIа кхоачашгад, шолгI. Из мишта вIашIтехьдаьнад хе, хала да. ДукхагIойлча гIишлохоЙ бригадице бахьа балха енапиа йитуш йогуш доле сурт яхь а кхе да. Гишлош-монтажни балхашка дIадодеш дер оттабаьча бохрмаш дукхагIа да, дукхагIболча объекташа дIакхийта бригадаца гIишлоп материалаш хIоттадеш. ТIекхха шин дийнахь е кхы дукхагIча хана е кхъьегге вIашIтехьдергга кхоьша материалий чоагIа.

Б. КОТИКОВ,
Нохч-Гаттай гIишлон управление Домостроительни комбината отделочникий бригадир.

ОЧЕРК

КОММУНИСТ

ДIаддахача шера тха газето Магlалбика района «Кавказ» яхача совхоза вокхкхаIоолча жайуно, кхоача коммуниста Мучагов Гелани Кадыровнича ше леладеча дахкача жех хIара бIав жийна тIехьаьн 170 Iалхар кхебеш бохкха толам баьккхаб ашка оаха хоам бича, кIезига нах хиланзар цох шекбувлаш, кхыметтел кулгалхоша юкъе а. «Дерриг а бакъдеп хьоГ уккхаза» ашна хетар царна. «Дас шиЙ Iулаьра Iоахарий дIаденна хургда цунна» йоахар цар. 11 пятилетка 3,5 шера кхоачашъяча жа леладеча аьлар: «ХьаТIадоагIа шийтталагIга пятилетка хьалхара шу. Ца тешаран тхо долча бахна мегарбга, шоашта гургдолап».

Тахан массане а теша йиш я из бакъхиларах — Мучагов Геланен расчетни подрядни бригадерча цун новкъостаиеи дIахьекхар шоаш бакъхилар. Жа леладера гIулаьх гестара дика хоош, хьакъьегара чIоагIа тIера гаг да. Цун хIанз а 30 шу мара дац.

ХОЛУШ гIелвеннаВ

Гелани,

—КIаьдвеннаВ моттг сона хьо?

— кIеззига-м веннаВ, — аьлар цо. — Хlанз салоIаргIа ва — гой мел хоза я гобакхха!

— Хезад тхона МагIалбика городской партийни конференце тIаийца деккар Iа тIехккоачашъяьд аьнна. Иштта дий из?

Да. Iа аття хиннадеце а, дахкаргдола деррига жа бIаьстанга дахкар. Iоахарий дика, унахцIена да, сихха дегIадоагIа.

— Керттердар-м доакъар хилар да,

— Из бакъла. Хlаьта тхо тхоаш а лелара хилланзар. Кхыча тайпара хила йиш яьнар — парте XXVII съезда сийна кхьаьгага захте ма латтарий тхо. Дена дош кхоачашце дезар.

— Бригаде веррига кхоъ мара мичан шо. Хезад тхона на гурахье коллективе ра дIаваха аьнна.

— Хlаа. Мутиев Бауде бригаде йитар. Дика болхло а новкъостаца а вар. Цох кхаста лацар. Бакъда кхаста вийзар. Партийни организацо вокхкхаIоола жайу хила йоагIа ца йеъна. Завала эш дела Iул дар кхонача коммуниста хьайийар.

— Вlашагlихетий шо?

— Наггахьа. Са дукха гIулаьхьара хул. Цун а диц кIезига. Кlаьт ва из — жа мерттаотгадир, Iул тоадир, Iоахарий а кIезига кхеданзар. Хlана цун бригада тхаччуна яьх лаьца я. Дожкхагlболча жайуй традицеи лелаю оаха.

— Хlаьта бригаде мала венав?

— Курбанов Баха. Во воаш пацан новкъост ва. Шийгара доагIар деш ва. Хlама довзара тIера ва из. Цох дика жайу хургда. Шийга дIаьььначунга ладугIаш, Сесаури Бек-Ханана тарлуш ва. Дика чакхдьякхар сахьа тхьаьнна жа дахкара гIулаьх.

— Хlаьта бригаде мала венав?

— Курбанов Баха. Во воаш пацан новкъост ва. Шийгара доагIар деш ва. Хlама довзара тIера ва из. Цох дика жайу хургда. Шийга дIаьььначунга ладугIаш, Сесаури Бек-Ханана тарлуш ва. Дика чакхдьякхар сахьа тхьаьнна жа дахкара гIулаьх.

— Цунна ма йитар. Дика болхло а новкъостаца а вар. Цох кхаста лацар. Бакъда кхаста вийзар. Партийни организацо вокхкхаIоола жайу хила йоагIа ца йеъна. Завала эш дела Iул дар кхонача коммуниста хьайийар.

— Вlашагlихетий шо?

— Наггахьа. Са дукха гIулаьхьара хул. Цун а диц кIезига. Кlаьт ва из — жа мерттаотгадир, Iул тоадир, Iоахарий а кIезига кхеданзар. Хlана цун бригада тхаччуна яьх лаьца я. Дожкхагlболча жайуй традицеи лелаю оаха.

— Хlаьта бригаде мала венав?

— Курбанов Баха. Во воаш пацан новкъост ва. Шийгара доагIар деш ва. Хlама довзара тIера ва из. Цох дика жайу хургда. Шийга дIаьььначунга ладугIаш, Сесаури Бек-Ханана тарлуш ва. Дика чакхдьякхар сахьа тхьаьнна жа дахкара гIулаьх.

Мехка Кхачан программа кхоачашъяча ма могта дохкхагIа дакъа юкъедаха гIертаи кхьаьгага ба хьалха шийтталагIга пятилетка хьалхарча шера Назраиовски района совхоз-техникиума хьайбаш леладераш.

Соаяха йоаннхъаш хинначунца нийсйича хIара кхоабача Iаттагара дийнаеха 0,8 килограмм шура дукхагIа йоаяхх цига. ВIашIгIехьдьахьнад кирачча шера бить бегта паччахьалкехьга из йоккара план дикка тIехкхоачашъе.

— Ца хадаш кхаЙ тIара хьаIаккхуъка моша доакъар а телаш интенсивно кхоаб оаха детташ дола довхан. Цудуха тIа-тIа алсамйаш йоагIа хIара Iаттагара йоаккха шура. Тешпаме ларде елчай ах шера из яккхарен йоккхареи план хаьал хьалха кхоачашъяра, — йоах шоай балхах бIубенна волча боаха-ма керттерча зоотехника Мержоев Башира.

СУРТА тIа: Назрановски совхоз-техникума хьалхалатта дохркаш (ларделхьара аьттехьа) Зарнихоева Фада, Даурбекова Роза, Козиева Хьади, Китиева Цазш.

И. ПЛИЕВА сурт.

Съездо оттадаҕр чакҳдоакҳхардга

НИЗ ДІАКҲОАЧАР ДЕРГДА

Дика дієйолаый шийтталагіа пятилетка тха боазама ъыейбаш леладераша. Пачча-ъылкхонга шурен дулун дохкара хьалхарча квартала планаш тіехкхоачейшир.

Тер гаттара гіадгуташ де ъэкхамаш соакка хинначчарел ухх шера тха коллектива лаккагіа хилер. Масала, шура хіара ихсабача іаттагара 18 килограмм совгіа ъыккар хьалхарча квартале, соакка цу юкъе хинначул, хіара біеь іатта тіехьера ютт іасиг дукхагіа хьакхастадир.

Доярка Галаева Тоти, Хошагульгова Жара, скотник Габин Леонид, ізьсий леладелаш Коробко Мария, Мальцева Надежда санна хьанала болг беш болча къэгьегамхоъе дохийад уж толамаш. Масало, Галаевас хьалхарча квартале хіара ихсабача іаттагара планан 115 килограмм дукхагіа шура ъыккар, хіаьта Хошагульгова: — 111 центнер. Доярках та юкъе ъэркача социалистическои ъыс хіанзарчоь хьакха со я. Къэь бетта планал дукхагіа ва ъыккар 135 килограмм хилар е Галаевас ъыккхоъул тєю килограмм дукхагіа. Дукха шура ъц иэ. Цудухьа хала хургда ъыс хаддаза хьалха латта. Хіаьта е из де ъэкхарга со. Цъабакъда, нєшаша котало йоаккхе халахетаргдац. Ше-ше хьалха вала гіерташ оаха болг бой Кканан программа, партс XXVII съезда решениш ихсачашъеча ме хулла доккхагіа дакъе юкъедохьа іашшіехьдергда тха.

М. РЫБАЛКО,
Сунженски района Кирова цІергтІча колхоза доярка.

ХЬИНАР АЙДЕННА

КПСС XXVII съезда документаш лаьрхіа дийцад тхо коммунистически къэьгьема бригаде. Дегіаена социалистически общество діаҳо товара, Іилма-техничекси прогресса лерда тіа еххоре дерригача достамех коммунизмага діехьалхашкаъа гіолга сиздера, дерригача дунен тіа машар ліоагіабера программа тіаийцаш парте съездо. Цудухьа советски наха дег тіара тіа а эц, къобалдаь хьал а лоец цо вай мехка хьалхашке оттадь дехьераш.

Царга хьежка тхоай тарнеш терхал е ешт, къоастадаьд оаха XII пятилетка хьалхарча шера де дезер. Къьъегама дисциплина чІоагІъкр, пхьарг-хіар ихсачашдера — хьалхара бекхтохкам лаххбар — ишта де эгтара ъыхьа съездо хіара къьъегамхочугрга е ъыхьар.

Хіара шера, бетта пачча-ъылкхен планаш тіаийца со-циалистически декхарашш ихсачашдеш, ъылхалаттаяй жугтіа-рашка болаш хьабоаріа тха бригадера мехкдаьтта доахе-реш. Уж шера бен бетта де-кхераш толаме ихсачашдера дакъе тха бригада коллективе дерригача дунен къьъегамхой берг-цъьоагіон цІей — Цъьоа-гіагіа май.

Майдаьтта декхкара план ихсачашъыйл 101 процент. Ынъ бетта планал совгіа Дах-хенна денпад 119 тонн мехк-дьтта. Ихсачашдьд къьдоча-технико-экономически ъьо-кхамех дола декхараш.

Бригаде лаьрхіа лелабу къэьнача масосни скважинашъера болг. Ер чу ъыхьа планал денз 15 геолого-технически гіулаех чакхдьккхад оаха ма-сосни скважинашка.

М. МАТИЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ мехкдьттей газни йоккача цъьоагіагіа цеха бригадир, вежкагіарча оператор.

ДЕНАЛ СОВДЬННАД

КПСС XXVII съездс ъь Политически доклад, цо тіаийца решеныи ярг вай мехка а дунен вахара а эгтара ярагіа, Бекхтохкамегіа йолча проблемех лъьда.

Съездо юоарггагіа анализ ейр хьалъе боахаме, вай вахаре ижспсучуа ихсачамбоаца-рий. Ца дьлър дац ярагій, моттийте хбарвш дийцеркг ха діавьнилга діехайтар.

Цу дерригча советски наъъе дог ойдьдь. Хіаьта хіарадо дискгіа къэьъегга бєзам боагіа. Хувцамаш хулаш латт тхе балха а. Репертуара юкъейолаьй чулоацъм кіоагіон йоаш-ха проблемаш актуальнин йола пьесаш, ойенай дисциплина.

Сона массара в мотгар: мс-кусство я къэьъегаш болг нах массадолча хіаман цІена хила беза аьнна. Бакъда, тхона юкъе а ижспслора сценк тіара дувцар цІен лелабир хьидарг-долаш бараш. Цумоъарна та-рификацеш а кастгастаіс йоара, сийлен цІераш а сихгіа телер.

Хіаьта, партс XXVII съезд хинначул тіехьагіа дйбеннаб массане бехктохкам, болх цІе-нагіа бу, ихсачамбоацаргіа майдаргіа гучадоах. Бехке волчунга юхьдуъзап цун гіала-тех ъьце діоаял, доагіар дизза хьа е дех. Хьатіаттер тувцеинга эмо а. Парте из курс йиззе хьалпадер, шийга доагіача дакъе, из ихсачаш-яр хіара коммуниста, хіара со-ветски сага карттера декгар да.

М. ДУДАЕВ,
Нохч-Гіалгіай АССР халкъа артист.

СИХАГІА А ДИКАГІА А

ФОТОРЕПОРТАЖ

Биъ бетта план хапал кхо ди хьалха ихсачашъь Цъьоагіача майна пакъеначай Гудермесски медицински инструменташ еча завода коллектив. Иоагіачул совгіа 15 эзар сома маьха товарни продукци арахігіай.

Уж толамаш доахача къьасгата хьпаре къьхьийгад КПСС XXVII съезда делег-тат Кириченко Галина Федоровна керте латтача токарий бригадо. Цо хіанчул кіира хьалха рапорт делар Мая сийна тіаийца хинна денхар ихсачашдарах. Галина Федоровиас каст-настга балха смена чакхъьвеначул тіехьагіа КПСС XXVII съезда бал-хех дувц бригадерча наха. Сурта тіа шоана гу съезда ъьча ЦК Политически доклад-дах лаьъа бригада ченашца дагайсадаш йола Кириченко (юкъеравар).

Кхойтталаріа шу да Закаева Іайпета заводе, шлифовщица йолаш болг бу. Цун хіанз йоккха опыт я. Ше хьехамча хиларах тарра бе-замца дІелу цо из заводе керда балха баьхача нагиро-хошта. Хіанзпе 12 сага про-фесси карарбаг гіо дакъ ларі-шета. Таханарча шеіна ихе бетта дехкар ихсачашдаь на-къеначай хьалха латта болхло. Цун сурт массехк шера заво-да сийлен Ула тіа хьалтеха доалл.

Завода сий лаьхка латтарг-да цун продукци дика хуле. Из гіуланх диаза ихтаду предприяте конструктораш, ОТК контролераша. Къьаста-ца цу наха тийна да брак йоацаш продукци ъьеллга. Цудухьа дукха болх бу цар цІемъь брак діаяккхара. Дика ка йоалаш ба цу дакъе ъыкъе ниненер - конструктор Б. Баймурзаев, ОТК контро-лер В. Терина, ОТК мастер В. Топилина.

С.-Э. ШАХИДОВА,
сурташ.

Съездо оттадаҕр чакҳдоакҳхардга

НАХА–ХОЗАДАР

«Барзкъьега хьежка тіаэц, хьакъьалга хьежка накъе-воакхх» аэкш да халкъа кица. Къамъал дац хьакъьалех тийна дукхагіар де: цъьабакъда-товш доле хоза барзкъьега-дах, а кіезига ловрзіеи болаш гіулаех дац. Бонккагіар дц-цаш дукхоза хезад сона Со-ветий іаьдал дьанача хьал-харча шерашка духхьал дог! къьайледаккхаш тіадувка барзкъьа хилча ихсачаш хулар, яхаш. Хіанз життаа дац. Вай промышленноста арахіг дика а хоза бос болга а кіедаш. Ти-кашка хийцце эца йиш я уж а церех хьедаь барзкъьаш а.

Новкъа дале а, кіезига ниіс-лац кіедаш «доадеш» йола моттигаш а. Из бакъдий хьажа гьаъе ваха везаш, тикашка діа-чувалъча ихсачам ба. Цъьдо-ла барзкъьаш саго мак ца бу-цаш, дом тіабика ухх. Сога хьаттача цу гіулакха бехкебе-раш уж тийга нах ба. Шоаш арахецача продукцех дог ле-заднц цер.

Сунженски районе быткомбината № 1 йолча ательо ма-Іеча наъха барзкъьаш тергача цехе болх беш я со. Дег тіа-ра доагіа дІайха дешаш ала безам ба са сайна улуъ ихъа-хьегаш болча коммунистичес-ки къьъегама уденниех Л. Юринах, А. Дзенгиевах, Р. Махтесиах, Н. Сборнаех. Оаха цъьона болх бечь мас-сехк шера шоай социалистичен декхарашш тіехдика ихсачашдеш къьбоагіа уж. Царна шоай болх дукхабезе а ъьча «Іезига да, берриге дега ала дІелу цер шоаш хержача профессена.

КПСС XXVII съездо белгал-дьккхар, сага йоккхо ер парте политика стратегически посташ болга. Тхона, быта болхлоште ,хьалхаяка донкский декхарш оттадьдь цо. Советски наъъе хьашташ ма хулла дика-ла ихсачашдар - из де оаха партс планеша ду жоп.

Техан Цъьоагіагіа мая цІей да. Улицашка, проспекташка, майдашка дагіаш гіоздьккна, мак лаьл. Шоай эггара хозагі-дола барзкъьаш тіадийка кийч-бенкеб уж. Хіаьта сона а са профессех болх бача наха я цул хьамсараэ кхы фу хургда!

М. ТУМГОЕВА,
Сунженски райбыткомбината № 1 йолча ательо болхло.

МЕХКДЬТТАХОЙ ДОШ ЧІОАГІА ДА

Малхбузен Сибарегіера мехкдьтта доалла мотттиаш карарзаеча хьинаре данга лоац вай республикерча бу-рудеттараша, скважинашта ремонт ераша, гІишлохіоша, кхычар.

Тюменски областе «Грознефть» объединене хіанзле вІашагІъеллай скважинашта ремонт еш йолеи мехкдьтта дохаш бурув тоха йолеи ши управлени.

Тарасовски оалаш я вай мехкдьттахоша бу-рув тоха моттиг. «Но-ябрьскнефтегаз» яхача производет в е и и объединенеца чуйоа-гіаш я из. Хіаьта скважинашта ремонт еш яр «Приобьнефть» НГДУ чуйоагіаш я. Таханар-та дийнахьа ци шинна а организацена чуоагіа-гіа 1000 совгіа болхло. Бакъда, массехк бутт балалелъа уж 6 эзарнига даІанхоачарга.

Кердача моттиге ашш кадаш кийчъеш дитт хіанз «Грознефть» объ-единенен цун чуйоагіа-чча предприятиенца. Цу дальъе ший тайпа-ра халонаш а ийлсу. Тюменски областе вай дІа мел хьежабераш къьоа нах ба. Цудухьа Сибарегіен Іалама бир-сача хьалашка дерггіа болх бара уж кийбеба-та атта гіулаех дац. Ткъы мел дар дІадалъча а. Къулбаседа хьалашка из къьхьегара психологи-чески а кийчбе беза уж.

Іоалцача юкъа объ-единенеб дешарц комбината кийчъаъь 59 бу-рувдеттар, 194 бурув-деттачун гІонча, скважинашта ремонт еш вола 65 машинист.

Кхоъ йочен цкъа я скважинашта капитальни ремонт ечен къьа службанен чуйоагіаш. Цара ишъ скважинашта капитальни ремонт яра лаьрхіа я, къоала-гІагІар транспортни цех я.

Духьхал уж ишта скважинашта 302 ка-питальни ремонташ е денхарийла я вай бри-гадаш. Из болх хіанзле дІаболабабб. Цъьоа-гіагіа мая сийна нор-мал совгіа 15 скважи-нана ремонт е денхар тІаийдаер. Хіаьта дош гіулакхи вІаши къьстаеш бац вай нагир-хой. Цар селхан пар-порт денпад, планал совгіа 36 мехкдьтта скважинашна ремонт яь балараш.

Капитальни ремонт-таш еш 22 бригада а Тюменски лаьтта вай-шигара яха. Хіаьта кастта уж 27-нега ла-ъъегІарь.

Болх ца беш сайна латта скважинаш тоа-еш, уж болх бе йолаь-йолийташ дукха низи хьайнари дІалу вай ви-калаша.

Бригадашта керте латт йоккха къэьъега-ма опыт йола, «Грозне-фть» объединене ди-ра — В. Ремизов, А. Канайчев, А. Хал-жиев, В. Адомиа, ткъы-бараш. Хіаьта геттара халача хана царна тіо да кийча ба мастерашъхеъамчий А. Свири-дов, А. Ахмедшин. Це-хашта керте а латт ка-питальни ремонт яра дакъе балхаш дика вІашІъехьдаха ховш бола С. Дакаев, А. Дубиш, Д. Зумаев.

Нижневартовски яхача города 60 километр гаьнд я хіанз хьалъеш латта производственни база. Из лаьрхіа я мехкдьтта дахара йола-ча объекташа Іалашо яра.

1986 шера вай бу-рувдеттараша хьал-хашка латтараш чоал-хаеи бекхтохкамеи дехкараш да. Духьхал Тарасовски оа ла ч а мехкдьтта доаллача моттиге 250 эзар метр бурув тоха дезаш оа уш. Цунца цхьана хьалъь яхиха езаш я 65 скважина. Уж лоар-хіаме балхаш деча дуккха халонаш ийлсеш аьча, харц хургдар. Сага кот ца лайлаяча, ушаш йолча тундре шоай низашца хьалъе еза промбаза, наха чу-баха цІенош, наьъашш дахна деза.

Управленеште чуйоа-гіа тіехіоара бурув токара лаьрхіа экспе-дици, СМУ, Гишлохіо-раша г. Нояброск е хьалъе еза вахташ хуъ-цалуш йола база, хіаьта Тарасовски майда оалача моттиге болх-лой вахтови поселок.

Атта доаца юхьхьан-цара ийчон балхаш йистеьлаьнад, хіанз керттера дехкар — мехкдьтта лоташ бу-рув тохилга.

Цхьоалагіча мая сий-на БУ-3000 ЭУК яхача буровой установкана монтаж иь йистеьлкха дош девнадар бурудеттараша, духхьал селхан хоза кхаъ хьахьчар «Грознефть» объ-единене: шоай дош диза-за ихсачаш. Цун хіанз бурув тоха йолаеннай мастер В. Сте-панов керте латта бу-рувдеттарий бригада. Даим гІорадаь долча лаьттан тіаьнаш йола-дийрзар болата оста.

Уллуъ хьалъе йола-лаьй цхьаьнха мехкдьтта скважина. ВІашш геттара гергга 3000 метр дІоахаш 50 метр шорали долча моттиге итт скважина хьалъе дехкарийла ба лаьттан чеиаш техкараш.

Тюменски лаьтта мехкдьтта данкхара технологи дикка эргаш я вайшигарчуъ. Цудух-ьа из Іомаеи стажи-ровка хиларг Цъьоа-гіагіа детта мастераш Степанов, Васильев.

Нагахьа санна Нохч-ГІалгІайчене бурув то-хача хана цун ствол оаГІора из лаьрхіа дерриге низаш тІедерзадеп, хьакхуза бурув мехкдьтта доаллача тІаонаштта Іотіаькхаъ-чаъь сагІорадаккха де-за. Хіана аьлча, го-бахіча хатарга ушалаша таро лац дага мел дехаза сиваки и а ш ъьхьаъ.

Ишта ба Тюменски лаьтта мехкдьтта дан-кхара вай бабкха эг-гара хьалхара гІа. Ки-зит-Юганга хьаЪовш лаьт, солыт Сибарегіен бирсача Іалама хьалъ-хашка а ДІаІомаш латт нах.

Хіанзле чакхдьхача балхаша тешал ду Нохч - ГІалгІайченера мехкдьттахой Тюменски лаьтта дуккхача хана сонца лаьрхіа хи-лара.

Дукха да наьха болх лерттіа ДІабахара де дезаеш. Цхьаьнда, уж цхьаи юкъе нийс-луш йола халонаш кастта эщагерча вай мехкахоша.

Р. ТУРЛОВ,
«Грозиефть» объ-единене инженер.

«Чечингрикотажбыт» яхача Грозненски производственни объединенена чуйоагіача «Пушкина» яхача ателье эгтара дикагіа доагіаш я Горбакова Люда. Цудухьа эгтара лаххагіа йола балха йиъларга разряд еиаай цунна. Грозненски № 56 йола юкъера школа чаьх а ъыккха, из ухъаза балха ена пхи шу мара дидадац.

Цхьабакъда, цу лоацдача хана дукха смежни говзалаш Іомаьй цо. Цудухьа цун ВІашІъехьлоал хіара смена-гіа нормаш 130—140 про-цент ихсачаньбе. Цо ший моделех тийгача барзкъьий тІехдика мах бу заказчика-ша.

СУРТА ТІА: Л. Горбакова.

С. АЛИХАНОВА сурт.

ЛОАМАН ЮРТА

Цъьа бІаьи тхъаьи ялх шу хьалха нах баха хаймаб Галашка. Лоамашта юкъе уллача юртарча наьха вохар етта хинндап. Дукхагіоларча дакъе хьайбаш леладеш хиннад цар. Хіаьта цу мотти гашкара дакъкха тух талсаш-ка а делле, вира тхалача ма ю о а ахне, нахъара маьчашн кханхах яь нийн а тилле, из дохка во-даш хиннад лоамаро. Хала хиннад из зама. Цу халонаш шоай дар юхар лоам бахча наьха вахаре. — «Со дух-ка ги доахкадаьча моялъашш бухарбєрзабий хуъаар тхъорга лоамарой. Ма хала зама а яр! Лаьттаи хьайбайин сон-гІа ихъы дуне бІаргагаца-цар-ах», — йоаъ ихъегІа тІа латтача бокхийча наха.

Бокхкийча наьха кхамаллашка ладийгІача ха хала даш лоамароша мел балаш, Іотіаъамаш лайнад. Кхъметтел лаьтта аха говр е вир йоацаш, дахчан мажкаш, не-харашш доахаш Іелашшора цар яз. Тіаккха хіамаш діас лаьтта мукъадовккхаш хала тІой, овлаш дІадоа х а и мел къьхьийгад цар. Іалама къьзача халача хьалашца къубсаш, шоай дерриге де-хіа тіехьа иллеш оалаш. Халхадуьлаш хоза дІаййхар баха сайре.

Бицлургбаш сона, де ювъкъостал а доаІпш, са бІаргаша гуш тІем іа байп,са новкъостий. Цу халача хана хиннача событей доакъошхо се хиларах доккхал ду аз. Вовкхий ву хано тхона хьалхашка оттадь декхар диъза охоа ихсачашдьдь. Цьабакъда, аз ях: «Лаьттан тІа баха нах, жиз гергз бе долла деаши ма хилда шо, кхы тІом яхар фуд ма хоълда шоана!».

Шовзтхъеи цъьоалагІа бІаьти ехай тІом бошаш, ираъе вахар долаш дезду вай халюъ Цъьоалагіа май. Бакъда, халахете а, тахан а тіехьа дІабаьнабабш сийрда сингале Іаьрчача морхашца дІаньбе-ал безам бараш, тІема кхе-рам тІатувсараш. Цудухьа вай чоагІа хила деза, ха-ране а хьинар кхо ца деш къьхьега деза оборона лаххаг-ча боераме доаттъаяра. Цунца мара юхатохалургъьаш дастгара гергзаш Іоадеш йоалла импе-ризлизм.

М. ОЗДОЕВ,
Сийлахь - боккхача Дай-мехка тІема ветеран.

НАЬХА УНАХЦІЕНО–МЕХКА РУЗКЪА

КПСС XXVII съездо совет-ски лоръата ъьалхашке оттадьча декхараша діедех, мехка социально - экономически гигиенически хьалага шиё тайпарча кизгага санна хьожкгіа.

Цунца дувзаденна тха больнично - поликлиническ объ-единене дукхха а проблемаш я, бахача наха медицинен гіо делга вІашІъехьдоакхкача, материально - технически база дегІайбалаеча, вай хачарна молхашца унахоп Іалашбе. Практике чІоагІа ледера пайде ийбу медицински Іилмена кергагІадьлъняра, хьалхалатта-ча опытах.

Айса болх беш больницкой специализированни ревматологически отделе-чера ихсачамбоацаргіа діадахара эшаш мел долчун уйла еш я со хіанз. Цу тайпарча отделенех бизза пайда эцвургбаш массаж еш йоле ЛФК кабинет, дика вІашІъехьыкхка биохи-мически лаборатори, рентге-нолог- ревматолог веце. Уж я кхыдола а дешаш оаха цъъе санна дукхахза дийца да.

Ш. ПЛИЕВА,
Грозиерча № 9 йолча больница ревматологичес-кои отделене заведующи, медицински Іилмай канди-дат.

Цхьоалагlча мая

США. Бlэь шу хьалха мехка эттара йоккхагlа йолча индустриальн центре Чикаго американкаш болххол духьалабаьлар тирачена, шоашта тlожа леладелча тlулахкашта, айир пролетарски интернационализма байраках. Уьхаза Вашагlкхиттача Штаташ исторе чухь эттара хьалха донкха дов хилар къхьаьгамаш канштал юкъе. Iодахитар къхьаьгамхой цlеп. Ишшта къхьаьга Чикаго Цхьоалагlча мая дахье

100 шу дузаш

а хинна дlаэтар, планета боххлой класса сийлахь-йоккхача традице юхь дlа а йолаеш — хlинэ дузен ерригача мийнгашка белгалдоакхаш кхаш дола къхьаьгамхой дуне нелхьашта юкъерча солидарноста Ди дезде доладир.

СУРТА ТIА: 1886 шера Чикаго Цхьоалагlча нае хинна демонстраце турнадаш байнча оттаь монумент.

ТАСС фотохроника.

ХЬАЛХАРА МАЕВКАШ

— Цхьоалагlа майн дездеш тхоай городе хинначу демонстрацера хьожаш хlлар со, — аьлар Магlалбике ваьхача Бузурукиев Сонтаlалас. — Дега бокхча тоам хlлар сона тlожабинна, белабенна, юхь-сибата а барзнъаьна а тоабенна нах бlаргабаьча, Тlаккха сона дагаехар 1918 шера оахоша яь маевка. Иштта оалар цу хана Цхьоалагlча маях.

Оаха май дездаьча шера вайшига кlиза тlом бар бе-логварлейшата духьала беш. Тхо, партизанаш, цlескерхошца нтьаьна тар дlалийца хинна Гlалгlай юрташ мукьайоахаш тlом беш Советий Iаьдал тlоагlдеш дар. Цlескархойца нтьаьна йоккха йоашш митинг йир оаха. Цига оаха хьийжар юрташца баха нах.

Урагlьлхийтаьр цlе байракхаш. Цlескархоша революцех дола иллеш доахар. Машарах лаьттахи долча Ленина декретех, Советий Iаьдалах лаьца нъаьмаьлаш дир цlескархой командира а оаха а. Цу нъаьмаьлашта тlоагlа раьза бар ахархой, Советий Iаьдал могадора, из хьаллацар, моастагlех из лорадеш кийча бар. Машарн лаьттех духха дезар царна.

Хlанз санна варгlата дездеш йиш йолаш дацар Цхьоалагlа май. Советий Iаьдал контрреволюцех лорадара нах тlахьехаш ди хилар тха маевках.

Цул тlехьагlа 1920 шера а нийсвелар со Цхьоалагlа май дездеча. Из дар Владикавказе. Белогвардейцех город мукъайоахкхаш котьяьлар тха отрядаш. Городе йоккха митинг хилар. Май дездеш па кlийтача а нах сиха вlашагlкхетар цу хlинз: керда фу хиннад хар лоара царна.

Командирашеи политболхлошеи къамаьл дир гулбенна хьехархоша. Советий Iаьдал нъаьхьагlа нъаха, болхлоЙн ахархойн Iаьдал долга дlавоззйтар.

Дагадоагlа сона, Советий Iаьдал тlоагlдинна хьалхара шераш. Цхьоалагlа май дездеш гlелгlай массе а юрташкара дужка нах гуллора. Лоазар оттар. Говраш хоахкар.

Хlанз санна, Цхьоалагlча маё бохкна сакъердам бар бацар наха. Бакъда, дувхара бирж-ше бар.

Зезьа дайнадаш са дехка тlом беш сона даь гlулахкаш, Хова а ираз долаш а бах нах.

Ер хlама це дувхача хана тlаьра ваьнна мар Бузурукиев Сонтаlал. Ма безам болаш дувцар цо шийна дагадоагlараш. Из дужка хlама бlаргадина, шакхьс зама — дlаэкар а караръяр а—дика яйза, шиннаьха а донкха дlа-ъа лаьца саг вар. Советий Iаьдал Кавказе тlоагlдеш партизански сотне командир а волаш, чакхбаллаьца грашдански тlема юкъе дакъа лоацаш хинна из. Цу тlем тlа денал дола гlулахкаш карагlдувларз Тlема Цlеча Байракха орден елар пуьна. 1927 шера Бузурукиев Сонтlалас ейнай СССР Революционан Совета Сийлен грамота.

Цу тlехь Бузурукиев хержа хинна Къубаседа Кавказагара вола СССР ЦИК а СССР Кьамий гlулакхий Со-вета а дlеназлла кандидат. Цо болх баьб хlэьта хинначу Къубасела кpаЙнослокоме Iаьдал тlоагlдеш. Городе йоккха митинг хилар. Май дездеш па кlийтача а нах сиха вlашагlкхетар цу хlинз: керда фу хиннад хар лоара царна.

Ю. ЧАХКИЕВ.

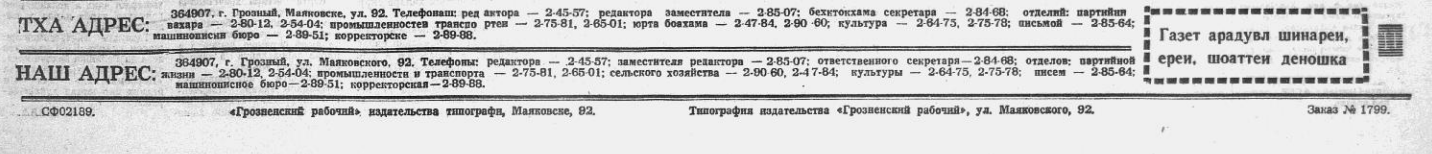

Аз ма аьлнадарий хьога, кlаьш, хьо цар цlахьоргвоадаш чlоагlга бе йохкалаьш шарап!

Хlанз, дади, хьоа дакъа демонстраце ваха сона а хетарлдар эхь.

Школа чакхъьлхинчарул тlехьа-гlа сох гlишлохо хургба.

Е дерриг зизаш—хьона, мама!

Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурташ.

УГУРЧИЕВ Азмат - Гири

ЦIЕЙ ДА ТАХАН

Бос цlена байракхаша,
Аре сийрдайоах.
Хозача вашараша
Дог лоазадоах.

Тахан хьо гlозбаьнна гу,
Са йоаман эламига мохь.
Дездеш тlера iаьржа у,
Дlадаьлнад балбан дохк.

Баьчча васкет ихоачашдеш
Цlъьа дагаза хинна,
Бах кхе лоам чу барригаш,
Лелаш уж бой санна.

Бlаьстан цlей да, гобаьккха
Дека мlлеш хоз.
Ерриг майда хьалъьккха
Доагlа адамий цlоз.

Бос цlена байракхаша
Аре сийрдайоах.
Хозача вашараша
Дог лоазадоах.

РЕСПУБЛИКЕ ГIОЛЛА

Дошо кулгаш

Маьхх во хlнара бехке хьозр дац, из хьаьл кулгаш да, яхаш да халичъа кица. Из ала йиш яц Троицкая ихьаьл станице колхозни по-карне болх беча А. Звягинцовай, Л. Доценкой, Н. Чернаковай кулгех. Дерриг хьинар, вахара опыт, дега йIолчар Iаьдду цар шоай профессена. Колхозни пекарне хьаьо маьхх во я ьина саг латкъаш цхьанне а хезадац. Хlаьта барнал яхаш мотти-гаш Iалаьмате духхя я. Мишта аргдап царна баркал, нагахьа санна хlара дийнахьа

Инаркъера говзанчаш

— Ладдугlал сога, — йоах Малгобеке яхача къаьхьегама ветеранас А. Мерниковас, — хlинэ ер ирсе ваьлар. Инаркъерча барзкъаш тегача цехах, цун коллективах язделадъ.

— Хlана? — хетт аз.

— Со-се городе ях. Iаьта кон тегийта Инаркъе йолаш. Шига болх бераш дика мастераш ба.

Итт шу да Котникова Тамара цу цеха заведующи йолаш. Цо кулгалду коллектив йоккха яц, — 611 саг. Царех цхьабаьш ухаза болх беш ба цех хьайийллача дийнахьа деза. Уж ба Р. Яндиева, М. Картоева, М. Хугоева, М. Саутиева, М. Котгоева. Кавказ-ма Iаьдду лар шоай опыт къонначуна.

— Массанена тоам бар дьа вагlаш оалаш да-ях, — йоах ЧИГУ студентгас Л. Картоевас. — Цхьабакъьа, ухъаза вепар дер тlара а барнах ца оалаш Iаьодап. Аз-м духха Йола ха Грозно йоаккх. Хlаьта барагlча Инаркъе мара тегийтап. Фуд а хан, ухъаза тийга барзкъа сайга хозагlа тоош санна хет сона.

Из оал массане а.

— Барзкъа хозагlа тега гlирташ, духъ ха йоаю ухгlья оан, — ях аз, — план ихоачаш ца еш йоаю хургбе.

— Мичара, — жоп ли Котниковас, — уьх итт шера, сона къаьгата а да, цу тайпа-на мотти хинначу. Заказаш дукха хlама. Болх-м дикагlа дlабода, план а сихагlа хьоачашхул.

Тlоаргацаш хьаду

«Терек» яхача мебельнодачан хlамаш еча Нохч-Гlалгlай производственни объединене Цхьоалагlа иехе керда продукци — Тlоарга-цаш къоь болабеннаб.

Хlанлчул тlехьагlа хlара бетта 300 тlоагlрш ихоачаргда республика мах беча организацеика. Вай республике метгел, гаьнна цул арахьа а хоттташ Iаьздаш да уьх. Масала, хlанзле Туркмения, Астраханера, Краснодарски краера заказаш ух парна.

Уьх деношка Монгольски Халкъа Республикнера заказ къахьаьгата, кхуше дохтадечу табуреташ. Из сихонна ихоачаше Iодаенний йюлагlча филиала хlинза эша товараш брахецаца чеа ходетеча. Цига къьастта къаьнера къахьаь бригадина И. Пелешенкос, станочника-ма А. Куликовас, А. Колесникова, отделочница Г. Товкача.

Н. ЛЬКОВА.

Бехтюхкаме iэ а Л. Н. Толстой цlеркlча Нохч-Гlалгlай пачъьалкхен университета филологически факультета 5-ча курса студенташта хьатlакхьаьчар. Бутт соагlа хе мара йисса ца, дипломни балхаш бистадеха. Хьинера кийчлуш ба цу денга гlалгlай группера мехкарй. «Гlалгlай меттацара омонимаш яхаш ба Р. Арсамакова» дипломни болх.

— Каста ихоачашхургда зламига йолча хана денз сона дагадаьллар, — аьлар цо. — Со дешаш хинчара Малгобекерча № 20 йолча школе iохаяха лаьрхlа я со.

Бокхача безамца буьз Вышгурова Таяс университете шийна хьехаш боле преподавателаш ю, Г. Оздоева, И. А. Дахкильгов, А. З. Ганделоева.

Вышгурова группа старостя я. Дег тlера доагlа дlайха дешаш йоах цо шийца дешаш бо ча ма ехкарех.

«Гlалгlай метта лоархlам бо-ла къамъьла дозкъош яха тема хержар ший дипломни балха Долгиева Аьсета. Хlанз дукха хlама дисдац болх йистебала.

Шоаш дийцаче юрташка болх бе лаьрхlа бе А. Чарнева, Д. Цечоева, З. Мержоева.

СУРТА ТIА: пхеалгlча курса студентнаш: А. Долгиева Р. Арсамакова, Т. Вышгурова, А. Чарнева, З. Мержоева, Д. Цечоева.

И ПЛИЕВА сурт.

ДЕКА, ИЛЛИ, ЗАМА ХЕСТАЕШ!

Раиса АХМАТОВА, Нохч-Гlалгlайчен хlалхьа поэтесса.

Геттара хоза чарлуш да дерригача дуьнен тlарча къьхьегамоша шоай барт-цхьоаргlон цlей лаьрхlа Цхьоалагlа май къоастадар, шера боаглача шийтта бетта юкъе эттара сийрдагlа, эгара хозагlа болх бутт из боландаб хила мег.

Ший тайпара маёен долаш хlама да май бетта Ко-талон ди деадеш хилар а. Уж шакхьс а тlхьана доагlа, шоаш вlашн къаста йиш йоацаш дувзаделна долаш санна, цаj доалаш шоллагlдар хила йиш йоацаш, исторически тlхьана хиланза дарргоалаш санна.

Уж шакхьс а цlей доагlа бlаьстн, Iа т текха Iалам дийдеънаъа хаина. Наьха айбеннача безамоп Iалама хозенеон вlашагlкхийтте тlоттаю исторически оптимизма уйлаь. Кхоаше вай я. «Замат мух вай ноьхьа «Техьара тlахьенх».

Вай ваххара долла хlама чулозашш йола Советски Союза Коммунистически парте XXVII съезд хинначу тlехьагlа къьастта ховлу хьатlадоагlача тlех цхьоалагlча маях.

Беркаче хилар сона съезда хьалхара шу. Шиъ поэтически сборник кийчдир, масех публицистически статья ораьлыкъар центральни газеташка а кепаборзоп-ца. Мехнарча ладархой делегашеште юкъейолаш яз дакъа лаьцар Молдаве. Тадкинигерасеме, Кадинигерасеми Ярославски областашка хинна-ча советски литература деношца, шолоховски чтениеш-ка. Коллегашца нъаьна фабрикашка, заводашка, деспера заведенеша, аспара доакъашка, моолжаштен юрта боахама къьхьегамхоштгеи тlоагlга цеэан санна, хlара ер Iаьдалга. Из ладугlгl нъаьхьа метта-ша янкха ца еэаш кхетаеш йолча къьхьегамаш музыкаш. Сона гу сай механикой — къьхьегамо гурралаш, яхоа-на хургlолча городий сурт. Хlанз а хьахлизаз йолча стихацца доаха са а хоалу. Цу ерригех доккхал деш хьалдуз са дог.

Хlамига йолча хана денз кхетальар со «вошал» яха-ча дешах, вай мехка халкъьаш дукъьан дезал хинна ла-ъаш а уйла ер а дола гу-манни заноеш довза. Вахарон нахеи Iомайбр со цlена бакъьар довза а цун мах бе а. Халча этача, новкъьа-стал эашш волча сагага По деш кулг кховдаде, пчупа даар, илли, тхо кийлене-нъа. Иштта сайгара доагlа-лоазаш хила.

Масса долучуна сай дакъа долаш, тlадъьаха.

Iомалу со халкъьана дупlа. Вахара боккхача форше Се Iламига тlадам болаш ираз лерхl.

Парте хьийхар массага а ихоачашде кийча хила езилга дагалатташ аха, кхоанара ли ихоллаш цунна илли оаэаш хила езилга кхетаду аз.

Наьна лаьттан да а Iу а я со.

Дуккхачарех цаг я. Цох аз доккхал а ду.

Дlалахичоч стижаш яъьеш, Кхоаяеи кхай тlа хьеч — аз къа.

Кхоанена бодача новкъьа довздап хилар тlаьхьа а вай ниэага хьом вай. Из бокхча а цlеиэашта а пиъь ба. Исторес цу новкъьа оттадьад ший диплургlоапа тавраъьаш, событеп. Вай хьеи Кхоанепега. Хlанз а йоэаш йоацача белгалонаъпка, корда дуне кхоллаш барий делнадеп хьинарцен.

Керда ди Iаьодолу вай хьинарг къьхьегаш. Кхы а сий долаша-гlа, кхы а бокхагlа ба из къьхьегам. Парте XXVII съездо чlоагlдальча вай бокхха боахам дегlабоалабабара Керттечча лостамаша, Хlама кхоллача творчествана керда йокхха аре хьеелп.

Дукха езаца Нохч-Гlалгlачен къьхьегама биограффе хlанзадна Iальча дуккха-гlа да де деэар. Вой биографи хьинарг къьхьегагlа хьалйаза еза вай. Вай дерригап а дехкарийла да ялата, мехкдьатта, кхъча продуктай хlара килограмм, электроэнергре хlара киловатт-сахьат кхоаэара чlоагlга йоахго е. Иштта, коммунистически хьисапе тоае деъкхарийла да вай пачъьалкхен а къьхьегагlа а дисциплина. Тахан вайна пачъьа гу шоай къьхьегамаш дальна бернат. Из Iалдвуган да. Вай ниэ болацарга. Дlахегlа хинна, территорианализа, вахара хозленца. Аламий хьаьъьалон кулгаш-ца хьадарий хозленца са-кхердара эша керда. Вай хlанзалца йобзаэза йола тарошап кхьъьай вайга. Шоай дегага лодугlга оэш, шоана хозаргда вай сийлахь-йоккхача хатнаца дегlалуш долаш цун тата, дезалургда цун керда дакъька ткъемаш, дог Iездоакхкача къьхьегамо доаха са.

Са мехнарча уйлаш, берригача мехка къьхьегамхой яраш санна, парте XXVII съездо отталь бехкгочкаме денкхарап ма доагlарга ихоанчадара тlаергаль я.

Сова, поотгесса-на, дагадоалдар ца халъьа духха яхийлеп пуьнна лаьрхlа теорически къьхьегийлеп, хlана аьлча, вай дас цlа Iаl долаш, цька барт бола дезал тоэаш.

Гаьнарча моттигашкара цlаеча, берригача советски нахата: моаршал да шута, духхя дезараш, шоана масса-сапна сийрда дунен машара, зизаши селкъийп, тешаме доттагlийн дегагlоэи-хlар лов сона аларад докхкагlа ираз дац.

Парте соцаъаш зрадаьлча денз районе тоъьал болх бо-ча, Хьалхара йоккха бохабу малар доэкаш 54 тика хlинначча хlанз 15 мара йинсаш. Рубежное, Мекенская хlара юрташка малараш кlара шина дийнахь мара доэкаш. Дукха инициатива кхайкьяй Фрунзенское яхача юрта бахача нах. Шоай сходе йо-лаш дар лаьрхlа малар доэкача тика дlакъьовлийта.

Цlабабекъа, хlанзалца хьадаьо ихоачмболаш дац. Из хьаьъьакхар Наурски район Вокзальнай йоккха нарколога З. Рамазановас. Ишперки станични Совета председателе В. Рашенке, «Советская Россия» совхоза партийни комитета секретара И. Нисанова, Наурски ПМК керттерча инженера А. Ольшанска.

Заседани йистебеллаш къамаьл дир малариен алкоголизмеца юкъьовзаделча республикански штаба председателе, КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретара Е. В. Тумсоева.

М. КАРТОЕВ.

ДЕ ДЕЗАРАШТА ТЕРКАМ ТIАЭЭАР

Уьх деношка КПСС Нохч-Гlалгlай обкоме малариен алкоголизмацлен къовсам лоаттабеча республикански штаба оргlанизацина отдела заведующе, малариен алкоголизмацен къовсам лоаттабеча районни штаба председателена заместителе Н. Подова, белгаладьккхар цу къьхьехьара

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хlара».
8.40 — «Ираз долаш дела дуне». Телевизионни документальни фильмаца премьера.
9.20 — СССР хlинхlий илли хlаэкарашш.
10.30 — Москва. Цlе майда. Дунен хlаьъьашта юкъера къьхьегамхой дегlагlаш цlеиэашта. Хlетlаьчча — пионерски концерт.
12.00 — «Машар, къьхьегам, май». Постгlиерни комплексиш.
12.30 — «Са Москва». Телевизионни документальни фильм.
13.20 — Фильм — бераштта. «Пикпа дайнад».
14.35 — Документальни фильма премьера. «...Деттлну дог». Машар бахьан — къьовсам лоаттабеча культура девтелашца деэза дагъьа.
15.35 — «Дунен хlинхlий хlоаттам».
16.35 — «Федя Зэйцев». Музыкатипликационни фильм.
17.00 — Гl. н. Чайковский. Оркестрашца скрипкашца лаьрхlа концерт.
17.40 — «Дунен магийрхой».
18.15 — «Фуд из, цирк?» Фильм-юмореска.
19.00 — «Бlаьстан аьзарашш». «Гlадахьара илли». «Кварте». Мультипликационни фильмаш. (40 — 50 шераш).
19.50 — «Ненодарадараш».
20.30 — ЦТ экрана тlа хьалхе-ниэ — Ленинградски студе телевизионе программа.
22.00 — Цlейна хетадь концерт. Инстельча — «Керадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Гуйранара гимнастика».
9.15 — А. Бородин. Квартет № 2.
9.45 — В. Маяковский. Стихаш.
9.20 — СССР хlинхlий илли хlаэкарашш.
9.50 — Дунен хlаьъьашта юкъера къьхьегамхой дегlагlаш цlеиэашта. Хlетlаьчча — пионерски концерт.
12.00 — Фильм-бераштта. «Матрос Чижик».
13.20 — «Фестиваль», концерт-концерт».
14.40 — «Лимпопо». «Телезонн». Мультипликационни фильмаш (30 — 40 шераш).
15.05 — «Сакъердаме старташ».
15.50 — С. Марков. «Бlаьстн тlаьхьа». Телевизионни спектакль.
17.40 — Концертни студе Останкино академицаца Д. С. Лихачевца чlоагlдехетар.
19.10 — Центральни телевиденен Ерригсоюзни радион Академически эрсий хlинхlа инструментальни оркестра концерт.
20.00 — «Бийса дахьъала хийла шун, бераш!». Фильм.
20.20 — Республика дезду Цхьоалагlа май.
20.40 — Концерт.
21.00 — «Хlа». Дунен хlаьъьашта юкъера къьхьегамхой дотгlагlаш цlей дездара репортаж.
22.00 — «Сосновера премьера». Телевизионни художественни фильма премьера. (Доженко цlераrlа инностуди).
23.10 — «Керадараш».

2 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хlа».
8.40 — Советски илле концерт.
9.15 — «Солнечная тропа». Познавательни фильм.
9.35 — «Сакъердаме нотташ». Къонача вокалистий концерт.
10.35 — Пезэн Е. Исаев.
11.20 — III Ерригрессийски хlэлгlча инструментал лекхача конкурсе тlехьъьара концерт.
12.35 — «Сонлалаш лакхагlан». Бераштта телевизионни художественни фильмаз премьера. I-гlен 2-гlен серии.
15.00 — Футболаx СССР кубокан. «Торпедо» (Москва) — «Шахтер». В. И. Ленина цlеrlча Централни стадионера трансляци.
17.20 — «Нура хи кеннига». Мультипликационни фильм.
17.30 — «Москвай доазол дезхьара тlэьшнин».
18.10 — «Кинофиша».
18.15 — Дlаоэн Паччъьалхенан академически оркестрен Кинематографа театра духовни инструментий оркестр.
19.35 — «Керадараш».
19.10 — ЦТ экрана тlа хьалхара. «Карантин». Художественни фильм (№ Горький цlераrlа киностудий).
21.00 — «Хlа».
21.40 — «Молодежние игры». Хlанза спортзенен цlей. Комеровера передача.
22.15 — Футбол. Кубон йолча чара кубой. Финал. «Динамо» (Минск) — «Атлетико» (Мадрид). Франциера трансляци.
Перерыв йолча хана (23.00) — «Ненодарадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Гуйранара гимнастика».
8.15 — «Сосновера премьера». Телевизионни художественни фильм.
9.30 — Ленинградски студе телевизионе программа.
10.35 — Литературни промпередачей экранизаци. «Горькие бера», А. М. Горькие трилогии.
12.30 — «Цхьан биографи». Документальни фильм. Аргентински композиторий музыка тlара баьлеп.
13.20 — Советски изобразительни искусство. Б. Пророков.
13.50 — «Ритмически гимнастика».
14.20 — Илли оал Т. Русзвинен С. Таюшеевен. Саратовера передача.
15.00 — «Сатийна арея». «Мальчиш-кибальчиш». Мультипликационни фильмаш (40 — 50 шераш).
15.50 — «Ирсе — бесса — ирсе». Телевизионни художественни фильма премьера. I-гlен 2-гlен сереш.
18.00 — Футболаx СССР чемпионат. «Динамо» (Минск) — «Спартак».
19.45 — «Малкбоалехьен Сихбаргlа». Киномурнал.
20.00 — «Ирсе — бесса» дахьъала хийла шун, бераш!». Фильм.
20.15 — «Йздархон вахарн».
21.00 — «Хlа».
22.40 — «Дамы приглашают кавалеров». Художественни фильм.
22.55 — «Керадараш».

РАДИО

1 МАЙ

8.15 — Республикански газетий обзор. Политинформаци.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — 9.00 — Илешн марошаш.
15.15 — «Машарен кранен дуне». (ноччийн меттала).
16.30 — «Цхьоалагlа май». (гlалгlай меттала).
15.45 — «Дайнезка» — къьхьегама толамаш».
16.00 — «Ирсе — бесса хийла хьа, Цхьоалагlа май». Композицин Гlалгlай меттала.
16.20 — 17.00 — Цlейна хетадь концерт.
17.00 — 19.00 — Цlей дездеш я йиззза — орден лелаш. Нохч-Гlалгlай обкома, облисполкома, ЦКВЛКСМ концерт.
17.00 — Йерасеч йоаю национально-инструментальни ансамбла концерт.
17.34 — Нохч-Гlалгlай музыка.

2 МАЙ

6.40 — Дотгlагlаша моаршал хет, —
6.50 — 7.00 — Хоамаш. Хаотlаш.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — «Халхара ритмаш».
11.15 — «Ленински дотгlагlаца цlей низ болаш да». Радиокомпозицин (ноччий меттала).
11.35 — 12.00 — Концерт.
15.15 — 15.37 — Самъьогаме дуьцларш. Х. Галиев (гlалгlай меттала).
17.25 — «Цlе сийлаш» (гlалгlай меттала).
17.40 — «Юртара вахар».
17.55 — «Советаш вахарн». Радионурнал.
18.15 — 19.00 — Музыкальни программа «Денлахь», илли.

Газета арадlвуш шинареи, ерен, шоаттеи деношка

Газета арагlвуна номер аралргlа 2-ча мае.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефоныш: ред актора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехтюхкама секретара — 2-84-68; отделиш: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленности транспо ртеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-60; культура — 2-84-73, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-60, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

СФ02189. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1799.